

Pradžia>Jūsų teisės>Nepilnamečių teisės teismo procesuose

Nepilnamečių teisės teismo procesuose

Prancūzija

1. Nepilnamečių veiksnumas

Pagal Prancūzijos teisę nepilnamečiai iki 18 metų yra neveiksniūs. Nepilnamečiams įgyvendinant savo teises jiems turi atstovauti jų teisiniai atstovai (paprastai tėvai). Nepilnamečiai turi dalyvauti priimančiam visus sprendimus, kurie jiems turi įtakos ir yra jiems reikšmingi, atsižvelgiant į nepilnamečio amžių ir gebėjimą priimti sprendimus.

2. Galimybė pasinaudoti tinkamomis procedūromis

Už bylų, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, nagrinėjimą atsako specializuoti darbuotojai, ypač vaikų bylų teismo specializuoti teisėjai. Į bylas, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, gali įstoti jaunimo teisinės apsaugos asociacijos (pranc. *Protection judiciaire de la jeunesse*) ir įgaliotos asociacijos.

Įstatyme numatyta, kad gali kilti nepilnamečio ir jo tėvų ginčas. Tokiu atveju nepriklausomas asmuo gali būti paskirtas laikinuoju administratoriumi.

Baudžiamosiose bylose nepilnamečiai turi teisę konsultuotis su advokatu be tėvų leidimo. Teisinė pagalba teikiama nemokamai. Advokatai laikomi pirmuoju informacijos suteikimo tašku ir nepilnamečių atžvilgiu atlieka paramos ir apsaugos funkcijas. Jie gali prašyti, kad teismo sprendimas būtų priimamas uždaramame posėdyje, kad nepilnametis būtų pasodintas taip, kad nematytų kaltinamojo, kad vietoje papildomo sveikatos patikrinimo būtų peržiūrima bylos medžiaga, ir kad nebūtų atliekami tam tikri tyrimo veiksmai (pvz., „confrontation“).

– **Jei nepilnametis yra atsakovas arba procedūros šalis** ir pažeidžiama viena iš jo teisių, procedūra arba sulaikymas gali būti pripažinti negaliojančiais.

Nepilnamečiai (vyresni nei 10 metų) gali būti sulaikomi tik nepilnamečiams skirtose patalpose, prižiūrint specialiai išmokytiems specialistams.

– **Kai nepilnametis yra liudytojas** byloje, teisėjai ir kriminalinės policijos pareigūnai turi atsižvelgti į jo pažeidžiamumą. Nepilnamečiai iki 16 metų prisiekti neprivalo.

– **Nepilnamečiams, kurie yra nukentėjusieji, suteikiama speciali apsauga.** Be to, jei nepilnametis yra ieškovas civiliniame procese, jis gali reikalauti kompensacijos už patirtą žalą. Jei nuteistas nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra nemokus, nukentėjusysis gali gauti kompensaciją iš **garantijų fondo** (priklausomai nuo aplinkybių). Nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo valdybos (CIVI) ir (arba) Pagalbos atlyginant nukentėjusiesiems nusikaltimais padarytą žalą tarnybos (SARVI).

Civilinėse bylose nepilnamečiams paprastai turi atstovauti jų teisiniai atstovai. Jei yra nepilnamečio ir jo tėvų interesų konfliktas, skiriamas administratorius. Sprendimą skirti administratorių tėvai gali apskųsti per 15 dienų.

Tam tikrais atvejais įstatyme aiškiai numatyta, kad nepilnamečiai gali veikti savo vardu (ypač nepilnamečiai, kuriems kyla pavojus, dėl paramos mokslui, prašymų išduoti rašytinį patvirtinimą siekiant nustatyti vaiko kilmę, prašymų dėl emancipacijos, prašymų nustatyti nelydimų nepilnamečių užsieniečių pilietybę).

3. Įstatymai ir priemonės, skirti sutrumpinti bylų, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, terminus

Baudžiamosiose bylose prokuroras gali nurodyti, kad nepilnametis nedelsiant būtų pristatytas vaikų bylų teismui, kad būtų užtikrinta, jog posėdis įvyktų 10 dienų–dviejų mėnesių laikotarpiu. Ši procedūra gali būti taikoma tik tuo atveju, jei dėl konkrečių nusikalstamų veikų ir atsižvelgiant į nepilnamečio amžių ir taikomą bausmę nebereikia atlikti aplinkybių tyrimo. Be to, nepilnamečiui anksčiau atvykus į teismą prokuroras gali nurodyti, kad posėdis vaikų bylų teisme būtų surengtas per vieną–tris mėnesius.

Civilinių bylų atveju nėra konkrečių nuostatų, skirtų pagreitinoti bylų, kuriose dalyvauja nepilnamečiai, nagrinėjimą pirmąja instancija, tačiau jeigu dėl vaikų bylų teismo sprendimo pateiktas apeliacinis skundas, įstatyme nustatyta, kad byla turėtų būti nagrinėjama pirmumo tvarka.

4. Konkrečios priemonės ir procedūros, skirtos padėti vaikui ir užtikrinti jo interesus

Teismo procesuose, kuriuose dalyvauja vaikai, nepilnamečių interesai yra itin svarbūs. Įstatyme dažnai nurodyta, kad teisėjai savo sprendimus turi motyvuoti remdamiesi pagrindiniu vaiko interesų apsaugos kriterijumi. Jie turi atsižvelgti į šeimą, vaiko socialinę bei ekonominę padėtį ir išsakyti nuomones. Tačiau nėra jokių protokolų ar gairių, kuriuose būtų apibrėžti vaiko interesai.

Baudžiamosiose bylose regioninės institucijos praneša teisminei institucijai apie atvejus, kai nepilnametis nukentėjo (arba daroma prielaida, kad nukentėjo) nuo netinkamo elgesio. Jei nepilnametis yra seksualinės prievartos auka, prokuroras privalo nedelsdamas apie tai pranešti vaikų bylų teismo teisėjui ir paprašyti pagalbos dėl rehabilitacijos.

Įpareigojimai dėl profesinės paslapties apsaugos netaikomi smurto prieš nepilnamečius ar jų nepritekliaus atvejais. Įvairių nusikaltimų prieš nepilnamečius senaties terminai yra ilgesni ir pradėti skaičiuoti nuo tada, kai nukentėjusysis sulaukia pilnametystės. Posėdžiai, kuriuose dalyvauja nepilnamečiai kaltinamasis, turi būti uždari. Skelbti posėdžių turinį draudžiama.

Civilinėse bylose vaikų teismo teisėjas yra atsakingas už pagalbą dėl rehabilitacijos, jei nepilnamečiui gresia pavojus. Be to, civiliniame kodekse šeimos bylų teismo teisėjams suteikti platūs įgaliojimai; šie teisėjai turi itin stengtis užtikrinti «vaiko interesų apsaugą».

5. Sprendimų dėl nepilnamečių vykdymas

Baudžiamosiose bylose įgyvendinant bet kokiais priemonėmis tiesiogiai dalyvauja nepilnamečio tėvai ir advokatas. Tyrimo etape vaikų bylų teismo teisėjas arba ikiteisminio tyrimo teisėjas gali nurodyti taikyti įvairias priemones (nepilnamečiams nuo 10 iki 18 metų – apgyvendinimo priemonės, probaciją, žalos atlyginimą ir dienos veiklą; nepilnamečiams nuo 13 iki 18 metų – kardomąjį kalinimą, teismo priežiūrą ir gyvenamosios vietos stebėjimą naudojant elektronines stebėjimo priemones).

Vaikų bylų teismas nepilnamečius nuo 10 iki 18 metų gali nurodyti perduoti jų šeimos nariams, taikyti žalos atlyginimą, probaciją, dienos veiklą, apgyvendinimo priemones ar teismo apsaugą. Nepilnamečiams nuo 13 iki 18 metų teismas taip pat gali skirti įspėjimą ar perspėjimą, žalos atlyginimo veiklą, dienos veiklą (nepilnamečiams nuo 16 iki 18 metų tai gali būti viešieji darbai), probaciją ar teismo apsaugą. **Nepilnamečiams nuo 10 iki 18 metų** gali būti taikomos nuobaudos: draudimas lankytis tam tikrose vietose, bendrauti su tam tikrais asmenimis, apgyvendinimas, o **vyresniems nei 13 metų nepilnamečiams** kaip kraštutinė priemonė gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė (kardomojo kalnimo centro nepilnamečių skyriuje arba nusikaltusių nepilnamečių įstaigoje; turi dalyvauti specializuoti bylas nagrinėjantys pareigūnai).

Civilinėse bylose sprendimai dėl tėvų pareigų, išlaikymo išmokų ar nepilnamečių, kuriems kyla pavojus, apsaugos, yra vykdomi nedelsiant. Priklausomai nuo nepilnamečio gebėjimo priimti sprendimus, teismo sprendimo vykdymą dažniausiai užtikrina tėvai. Nesutarimo su tėvais atveju ir tada, kai teismas šiuo klausimu dar nėra priėmęs sprendimo (pvz., paskirdamas globėją), už priemonių vykdymą nepilnamečio interesais bus atsakingas administratorius.

6. Įvaikinimas

Įvaikinimo procedūrą sudaro keli etapai: pritarimo gavimas, vaiko ir įvaikinančio asmens parinkimas bei suvedimas ir teisinė procedūra, kuria sukuriama vaiko ir tėvų giminystės santykiai. Prancūzijoje yra dvi rūšys įvaikinimo: dalinis įvaikinimas (išsaugomi pradiniai vaiko ir tėvų giminystės santykiai) ir visiškasis įvaikinimas (tik tuo atveju, jei vaikas jaunesnis nei 15 metų; pradiniai vaiko ir tėvų giminystės santykiai pakeičiami vaiko ir įtėvių giminystės santykiais). Abiem atvejais jurisdikciją turi Aukštasis teismas (pranc. *Tribunal de Grande Instance*), o įvaikinimui gali būti pritariama tik tuo atveju, jei įvaikinimas atitinka nepilnamečio interesus. Norint įvaikinti nepilnametį, vyresnį nei 13 metų, jis turi sutikti būti įvaikintas.

[Vaiko interesus atitinkantis teisingumas Prancūzijoje](#) (749 Kb)

Paskutinis naujinimas: 31/07/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.